

Megemlékezés Zsille Antalról

Zsille Antal geofizikus-mérnök 1932-ben született Budapesten. Geofizikus diplomáját 1954-ben szerezte a Soproni Műszaki Egyetemen, majd az év nyarán az ELGI-ben kezdett dolgozni. Előbb mágneses, később gravitációs kutatásokkal foglalkozott, majd a Börzsönyben folyó komplex geofizikai vizsgálatok témavezetője volt. 1963. március 1-től az Országos Földtani Főigazgatóságra került szakági főmérnöki beosztásba. Feladata a geofizikai kutatásai témák irányítása, valamint a főigazgatóság nemzetközi együttműködésének vezetése volt. 1964-ben a főigazgatóságot átszervezték, jogutóda a Központi Földtani Hivatal lett, ahol tevékenységi köre változatlan maradt.

Mongóliában 1965–67-ben vízfeltárási munkákban vett részt, majd 1970–72-ben ércindikációkat ellenőrző komplex földtani-geofizikai expedíciót vezetett. Hazatérése után az Érc- és Mérnök-geofizikai Főosztály helyettes vezetője lett.

1975-ben megbízást kapott a nemzetközi földtani expedíciók osztályának vezetésére. 1976 és 1990 között volt a mongóliai kutatóexpedíciók intézeti főfelelőse. Ez magában foglalta a KFH-ELGI-MÁFI mongóliai tárgyalódelegációjának tagjaként végzett előkészítő munkát, a kiküldöttek kiválogatásában és felkészítésében való részvételt, az expedíciós felszerelések összeállítását, kijuttatását, vámkezelését (brrrr!), az expedíciós személyzettel összefüggő adminisztratív teendőket (útlevél, napidíj, illetve később fizetés, vonat-, illetve repülőjegyek beszerzése stb.), a mongol féllel felmerült ügyes-bajos problémák elintézését, a külkereskedelmi vállalatokkal való kapcsolattartást, az évenként többszöri mongóliai látogatást. Később, egy baráti beszélgetés során említette, hogy másfél évtized alatt összesen 49 alkalommal utazott ki Mongóliába (a legutolsó út természetesen az expedíció felszámolása volt). És akadtak teljesen abszurd helyzetek is: valamikor a nyolcvanas évek közepe táján lehetett, hogy egy „ellenzéki” napilap arról írt, hogy az ELGI börgarnitúrákat rendelt. Nem tudni, hogy a nyilvánvalóan lejárató célú írás Zsille Antal ellen, az intézetvezetés ellen vagy egyáltalán az ELGI ellen irányult-e. Mindenesetre elég gyorsan kiderült, hogy ezeket a bútorokat a mongolok kérték a segélyprogram keretében sok egyéb (geofizikai felszerelések, számítógépek, programok, feldolgozóközpontok stb.) mellett.

Ezen munkái mellett – részben azokkal párhuzamosan – 1988-ban megbízást kapott az ELGI Humánpolitikai Osztályának vezetésére. Ezt 1992-es nyugdíjazásáig, majd ezután megbízási szerződéssel végezte. A Magyar Geológiai Szolgálat 1993. évi megalakulásakor az új szervezet

Humánpolitikai Osztályának vezetésével bízták meg, amely feladatot 1999-ig látta el.

Szakmai munkáját Magyarországon két alkalommal a Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója címmel, Mongóliában a Vízügyi Minisztérium miniszteri dicséretével, majd a Geológiai Minisztérium Kiváló Dolgozó kitüntetésével honorálták. Később itthon megkapta a Pro Geophysica elismerést.

Az expedíciók menedzselése mellett egyéb, kifejezetten szakmai munkái is voltak. Például a 80-as években Tóni és Verő László közreműködésével elkészült egy, a HP-97 programozható kalkulátorra írt program a mongóliai gravitációs mérések kiegyenlítésére. Nem akármilyen mérések voltak ezek: Mongólia gravitációs alaphálózatának kialakítása volt a cél. A méréseket repülővel végezték, a műszerjárás kiküszöbölésére időnként vissza-visszatértek a bázisokra, ezeket az adatokat kellett kiegyenlíteni.

A mongóliai expedíciók évtizedek alatt minden bizonytalanságot több száz geofizikusnak, geológusnak, technikusnak, gépkocsivezetőnek tettek lehetővé egyebek mellett anyagi gyarapodást is. Sokan – köztük én is – első lakásukat tudták megvenni a mongóliai keresetükből. És ne felejtkezzünk el a tartós külföldi kiküldetés miatti kedvezményes kocsivásárlási lehetőségről se, ami a hatvanas-hetvenes években komoly előnynek számított. Sőt, esetemben még az is nagy szakmai plusz, hogy én az első komolyabb terepi tapasztalataimat Mongóliában szereztem, és pedig olyan komplex kutatócsoportban, amilyen akkor itthon nem létezett.

Amikor a KGST-tagországok földtani együttműködése (segítségnyújtása) már más országokra is kiterjedt, szinte magától értetődő volt, hogy ezekkel a tapasztalatokkal felvértezve megkapta a kubai expedíciók hasonló szervezésének „nemes” feladatát. Mint mindkét országba kiküldött geofizikus szakértő visszatekintve elmondhatom, hogy a szakemberek kiválasztása, aztán a terepi munka, a táborozás alatt előforduló kisebb-nagyobb konfliktusok megoldása vagy megelőzése bizonyára nem volt könnyű feladat, mégis ezek az expedíciók alapján véve jól megszervezetten működtek, tudomásom szerint nagyobb botrány az évtizedek alatt nem volt. Úgy gondolom, nem a múltat megszépítő idő mondatja velem: nagyon örülök, hogy hosszabb-rövidebb ideig mindkét országba szervezett expedíciók tagja lehettem.

Köszönöm Mészárosné Jellinek Beátának és Verő Lászlónak a megemlékezés szakmai részének összeállításához nyújtott segítségét.

Draskovits Pál